

anden om Forpagtningen, og dette kunne vi haabe af Grunde, som jeg sidst har omtalt, og som jeg derfor ikke skal vende tilbage til.

Det ærede Medlem ansførte dernæst, at man havde sammenlignet Jernbanerne og Jernbandedriften med Landeveiene og Postvæsenet, men at man maatte huske paa, at der var en stor Forskjel, nemlig den, at paa Landeveiene kunde ogsaa Andre kjøre. Jeg maa tilstaae, jeg forstaaer ikke, hvorledes dette i allermindste Maade kan understøtte den Anskuelse, han har; thi det forekommer mig, at skal det understøtte Noget, maa det snarere være den Opfattelse af Forholdet, for hvilken jeg har ført Ordet; thi hvor der er Tale om, at Folk selv kunne kjøre, kan man dog altid bedre overlade Hovedbefordringen til Andre end til Staten; men hvor der ikke er Tale om nogensteds Udvei, hvor der er et Monopol, der er det, at det især kan være af Bigtighed, at Staten selv overtager det Hele. Jeg maa tilstaae, det gjorde mig oprigtig talt ondt, at det ærede Medlem ikke har opfattet, hvorpaa jeg forrige Gang, da jeg talte, lagde Vægten i denne Sag. Det ærede Medlem udtalte nemlig, at man maa huske paa, at man ikke saaledes uden videre kan stille Publicums Interesse i Mod sætning til Entreprenørens, Sælger og Kjøber i Mod sætning til hinanden. Nei! det har jeg heller aldrig nævnt som en almindelig Sætning. I Almindelighed falde ganske rigtig Sælgerens Interesse tilsidst sammen med Kjøberens, nemlig der, hvor der er fri Concurrance; men jeg har aldrig hørt, at en monopolistisk Interesse faldt sammen med Kjøberens; jeg har ikke hørt, at man kunde gaae ud fra, at den, der fik et Monopol, vilde stille sig paa Kjøberens Standpunkt. Han vil stille sig paa det Standpunkt: hvorledes skal jeg faae Mæst ud deraf, men det er ikke i Kjøberens Interesse, og de kunne ikke tvinge ham ved at gaae til en anden Sælger. — Fremdeles udtalte det ærede Medlem, at det var urigtigt at sige, at Staten nok kunde gjøre Udgifter for senere at indvinde, men at det kunde den private Mand ikke; tværtimod det gjorde Handelsmanden saa overordentlig lidt. Ja, det er rigtigt; men denne Tale rammer Ingen, thi Spørgsmaalet dreier sig her kun

om et Actieselskab, der har et begrænset Monopol. Den private Mand, der kan gjøre sine Beregninger fuldkommen frit og for saa lang Tid, som han vil vedblive at arbejde, kan gjøre det; men det sjællandske Jernbaneselskabs Stilling er en anden. — Det ligger i Sagens Natur, at Actieselskabet aabenbart ved Siden af at staae saameget som muligt Udbytte i Tidens Længde, dog ogsaa maa see paa at have en nogenlunde vis Indtægt aarlig, og dernæst er Monopolet jo begrænset, saa at det, der skal indvindes, skal indvindes i den Tid, der er tilbage, og i denne have de ovenkjøbet Staten og Publicum staaende imod sig, hvilket kan genere dem i mange Henseender. Derfor kan man ikke sammenligne dette Forhold med det Forhold, hvor den private Mand gjør større Udgifter, som han først senere kan vente at faae tilbage. — Det ærede Medlem udtalte, at vi fik dog igruunden Statsdrift alligevel; thi det sjællandske Jernbaneselskab bliver dog kun Statens Fuldmægtig. Dette forekommer mig rigtigt nok at være en underlig Udtalelse. Den hele Forskjel, der er paa hans Forslag og paa det, der hvi-ler i Landstinget, Ministerens oprindelige Forslag, er, at her er Tale om Forpagtning med Opsigelse paa eet Aar; men det er aabenbart, at dette kun vil bevirke, at det sjællandske Jernbaneselskab, som ethvert Selskab, maa stille sine Betingelser ganske anderledes strenge, end naar det er sikker paa længere Tid. Det er egentlig Sagen, og derfor er Alt det fuldkommen rigtigt, som den høitærede Minister udtalte, ligesom han jo ogsaa berørte, at naar der kun er Tale om eet Aar, saa maa Staten ganske anderledes controlere det Hele og have forøgede Udgifter dertil, som vi ellers kunne være frie for.

Adler: Jeg kan ikke nægte, at jeg ikke er kommen videre end før, idetmindste er jeg ikke bleven overbevist. Jeg skal imidlertid tilslade mig med et Par Ord at imødegaae, hvad ærede Medlemmer have udtalt, og jeg skal tage den høitærede Minister sidst. Det ærede Medlem for Aarhus Amts 2den Valgfreds (Mørk) udtalte, at han ikke kunde forstaae, hvorledes jeg kunde tale om Derboer-jeg-Interesser.